

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/83465,Okoniewski-Zygmunt.html>
2023-04-02, 02:07

Okoniewski Zygmunt

OKONIEWSKI Zygmunt (4 III 1877, Kijów – 23 III 1936, Warszawa), elektrotechnik, pionier polskiego przemysłu maszyn elektrycznych i transformatorów, społecznik. Był synem Zygmunta, ziemianina, i Julii ze Sławińskich.

Szkołę średnią ukończył w Kijowie, dyplom inżyniera elektromechanika uzyskał w Technikum w Mittweidzie (1900). Studia uzupełnił na Königliche Technische Hochschule w Berlinie-Charlottenburgu, specjalizując się w dziedzinie elektrotechniki i maszyn parowych. Pracę zawodową rozpoczął od praktyki w firmie Tow. Udziałowe Fabryk Wyrobów Metalowych Rohn-Zieliński i Spółka w Warszawie. W tym czasie nawiązał również współpracę z firmą Franz Seiffert und Co. A.G. w Berlinie i jako jej przedstawiciel otworzył biuro armatur i rurociągów w Petersburgu. W 1907 objął przedstawicielstwo szwajcarskiego koncernu elektrotechnicznego Brown Boveri Co i założył własne biuro techniczne w Warszawie. W 1914 przeniósł je do Kijowa. Działał tam społecznie wśród miejscowej Polonii, m.in. jako prezes Stow. Techników Polaków oraz członek Polskiego Tow. Naukowego w Kijowie.

W 1918 powrócił do Warszawy i ponownie otworzył biuro techniczne. W 1920 centrala w Baden upoważniła O. do utworzenia w Polsce spółki akcyjnej. W wyniku jego starań 11 VIII 1921 powstała firma Polskie Zakłady Elektryczne Brown Boveri Spółka Akcyjna z O. jako dyrektorem naczelnym. Miała promować na rynku polskim wyroby fabryki z Baden i rozpocząć produkcję sprzętu elektrotechnicznego w Polsce w oparciu o sprawdzone rozwiązania szwajcarskie. Nabyto teren po dawnej cukrowni Walentynów w Żychlinie w pow. kutnowskim, gdzie założono fabrykę maszyn elektrycznych, którą uruchomiono 31 XII 1922. Rozpoczęto w niej pierwszą na skalę przemysłową produkcję silników indukcyjnych w Polsce. Z czasem zakres produkcji maszyn elektrycznych i ich

wyposażenia się rozszerzał, zaspokajając zapotrzebowanie elektryfikującego się kraju, zwłaszcza przemysłowe i transportowe.

Dnia 9 IV 1926 O. wykupił i rozbudował fabrykę maszyn elektrycznych w Cieszynie. Miała ona odmienny charakter, uzupełniając ofertę zakładu żychlińskiego. Oba te zakłady stworzyły podstawy przemysłu maszyn elektrycznych w odrodzonej Polsce.

Spółka od 1928 zaczęła jednak przynosić straty. Przyczynił się do tego nadmierny rozmach inwestycyjny i zbyt liberalne kredytowanie klientów. Szybkie tempo rozwoju wywołało problemy z dotrzymywaniem terminów realizacji zamówień. Ten stan pogłębił światowy kryzys gospodarczy. Mimo prób ratowania sytuacji podjętych przez O. obie fabryki zamknięto w VIII 1931, a spółkę rozwiązano w 1932.

Dzięki zabiegom O. doszło do nabycia przez firmę Rohn-Zieliński fabryki w Żychlinie, a w 1933 zakładu w Cieszynie. Od 13 IX 1932 działała nowa firma Zakłady Elektromechaniczne Rohn-Zieliński S.A. licencja Brown Boveri. Warsztaty Rohn-Zieliński w Warszawie zostały zamknięte, a ich maszyny i urządzenia przeniesione do fabryki żychlińskiej. Dzięki inicjatywie O. już w III 1933 udało się wznowić produkcję w obu fabrykach. Prezesem spółki został O. Udało mu się odtworzyć polski przemysł maszyn elektrycznych po kryzysie światowym. Doprowadził do ponownego rozwoju obu fabryk oraz centrali przedsiębiorstwa w Warszawie i jego przedstawicielstw terenowych. Szczególnie istotny był wkład O. w podnoszenie poziomu technicznego przedsiębiorstwa, które stopniowo rozszerzało swój program produkcyjny w zakresie maszyn elektrycznych wirujących, transformatorów i pomp, dostosowując się do potrzeb różnych dziedzin gospodarki narodowej. Wyroby fabryk instalowano na największych budowach w Polsce, głównie w Centralnym Okręgu Przemysłowym. Przy produkcji stosowano najnowsze metody obróbki, wg. szwajcarskiego systemu pasowań, co zapewniało zamienność części i dokładność wykonania. Produkcja opierała się na licencjach szwajcarskich, jednak zatrudnienie wybitnych polskich inżynierów (m.in. Jerzego

Korwina-Gosiewskiego, Tadeusza Żerańskiego, Jana Gryff-Chamskiego i Jerzego Landro) pozwalało nie tylko utrzymać wysoki poziom techniczny, ale także doskonalić wyroby szwajcarskie własnymi pomysłami.

O. aktywnie działał w wielu organizacjach gospodarczych i społecznych. W 1924 został członkiem Zarządu Polskiego Związku Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych (PZPE), był prezesem jego Rady i Zarządu w latach 1926–36. W 1924–28 był wiceprezesem Polskiego Komitetu Elektrotechnicznego, a następnie członkiem jego Zarządu (1929–32). W latach 1925–29 był członkiem rady Polskiego Zw. Przemysłowców Metalowych i Centralnego Związku Polskiego Przemysłu, Górnictwa, Handlu i Finansów, tzw. „Lewiatana”. W VI 1929 został wybrany, w drodze referendum, na prezesa SEP na roczną kadencję. Sprawował swoją kadencję w okresie zmian statutowych i organizacyjnych. Był członkiem Rady Naczelnej Społecznego Zrzeszenia Inżynierów RP z siedzibą w Warszawie (1935–36). Ponadto był prezesem Zarządu Polskiego Tow. Akumulatorowego „Petea”, prezesem Polsko-Szwajcarskiej Izby Handlowej, członkiem Zarządu Tow. Przemysłowego „Kabel”, radcą sekcji przemysłowej Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie, członkiem Państwowej Rady Kolejowej. Był założycielem, członkiem komitetu redakcyjnego i współpracownikiem czasopisma „Światło i Siła” (1930–32). Brał też udział w organizacji wystaw i przyznawaniu stypendiów elektrotechnicznych oraz budowie domów akademickich i rozbudowie PW. Opublikował kilka prac z elektrotechniki. Został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi.

PSB (J. Kubiowski); SBTP (J. Kubiowski)

„Przegląd Elektrotechniczny”, 1922, Z. 11, s. 173 Z. 24, s. 381; 1923, Z. 24, s. 414; 1924, Z. 1, s. 25, Z.5, s. 87, Z. 9, s. 156, Z. 11, s. 182, Z. 14–15, s. 243, Z. 16, s.260; 1925, Z.4, s. 62, Z. 10, s.159, Z. 12, s. 194, Z. 18, s. 319–320, Z. 23, s. 419; 1927, Z. 7, s. 140–141, 146, Z. 11, s. 226; 1929, Z. 2, s.29, Z. 11, s. 261, Z. 15, s. 478; 1930, Z. 4, s. 91, 92, 93, 95, 96, Z. 5, s. 128, Z. 10, s. 259, Z. 12, s. 290, 310, Z. 18, s. 495,

505-506; 1931, Z. 10, s. 309, Z. 13, s. 476; 1932, Z. 8, s. 217, 231, 1933, Z. 16, s. 675, 1934, Z. 7, s. 145, Z. 13, 443; 1936, Z. 6, s. 148, Z. 10, s. 639; „Przegląd Techniczny”, 1920, nr 10, s. 37, nr 48, s.141, 1927, nr 18, s. 422-425; *Historia elektryki polskiej*, T. I i IV, Warszawa 1972-1976; J. Piłatowicz: *Brown Boveri i ASEA w przemyśle elektrotechnicznym Polski międzywojennej*, [w:] *Inżynierowie polscy w XIX i XX wieku*, t. V, pod red. J. Piłatowicza, Warszawa 1997, s. 7-58.

Jerzy Hickiewicz, Ewelina Weber, Przemysław Sadłowski

[Poprzedni](#)
[Następny](#)